

**UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
PRÁVNICKÁ FAKULTA**

KATEDRA TRESTNÍHO PRÁVA

POSUDEK VEDOUCÍHO PRÁCE

Téma práce : Trestněprávní aspekty domácího násilí
Autor : Radka Váňová
Vedoucí diplomové práce: JUDr. Jaromír Hořák, Ph.D.
Oponent : JUDr. Marie Vanduchová, CSc.
Rozsah práce: 75 stran vlastního textu, 6 stran příloh
Datum odevzdání práce: 7. 5. 2013

1. Aktuálnost (novost) tématu:

O aktuálnosti tématu svědčí sama předkládaná práce, jež se velkou většinou opírá o prameny posledních pěti let. To se týká jak právních předpisů, resp. jejich novel a navazující judikatury tak i kriminologických výzkumů, odborných studií, článků, sborníků z konferencí, výukových materiálů a směrnic pro pomáhající profese atd., jichž se právě v posledním období k danému tématu objevuje velké množství. Tato pozornost jednomu z nejzávažnějších sociálně patologických jevů je bezesporu zasloužená, což reflektuje i existence samostatného výběrového předmětu „Domácí násilí“ který je organizován katedrou trestního práva PFUK. Předkládaná práce je pozoruhodná právě tím, že klade důraz na nejnovější legislativní změny a otázky de lege ferenda.

2. Náročnost tématu:

Autorka se rozhodla pojednat o fenoménu domácího násilí z hlediska norem trestního práva hmotného a procesního. K odpovídajícímu zvládnutí takto vymezeného tématu však bylo třeba, aby si autorka osvojila také poměrně obsáhlé znalosti složitých kriminologických problémů a pojmů. Kromě trestněprávní a kriminologické materie se autorka musela seznámit také s řadou právních předpisů mimotrestních (zde je patrná tzv. fragmentární povaha trestního práva). Diplomantka prokázala velmi dobrou schopnost syntetizovat z dílčích pramenů originální odborný text.

3. Hodnocení práce dle stanovených kritérií:

Jde o velmi zdařilou, zdatně nadprůměrnou diplomovou práci, a to ve smyslu všech v úvahu přicházejících kritérií. Práce je logicky a přehledně strukturována od pojmového vymezení domácího násilí a jednotlivých kriminologických kategorií (zejm. druhy domácího násilí, oběť, pachatel) přes obecné hmotněprávní otázky a relevantní skutkové podstaty až k vybraným trestněprocesním aspektům a návrhům de lege ferenda. Autorka neopomíná ani komparaci se zahraničními právními úpravami. Z textu je patrné, že autorka pochopila smysl vědecké a právně-exegetické metodologie; je schopna důvtipných induktivních (zobecnujících) postupů. Za velmi chvalitebný považují způsob, jímž si autorka ihned v úvodu ujasnila cíle práce, jichž se pak důsledně drží. Pasáže, v nichž se pokouší vymezit pojem „domácí násilí“ zpracovala autorka s velkou pečlivostí. Navzdory odlišnosti názorů, jež se objevují

v pramenech, shrnuje autorka výstižně podstatu věci. V úvodních kriminologických pasážích správně vysvětluje tzv. dynamiku domácího násilí, pojem „naučené bezmocnosti“, „spirály domácího násilí“ atd. Velmi dobře jsou vystižena i specifika násilí na dětech. Autorka se dobře orientuje v pojmech, jako je syndrom týrané ženy, tzv. stockholmský syndrom atp., je s to vysvětlit pojem tzv. sekundární oběti. Tam, kde rozsah diplomové práce neumožňuje podrobnější pojednání o určitém problému, je autorka s to vyzvednout a definovat podstatné a vhodným způsobem odkázat na příslušné prameny (např. str. 16). Je schopna identifikovat témata, jimž se dosud nedostalo náležité odborné pozornosti (srov. str. 20). V pasážích trestněprávního rázu autorka správně zdůrazňuje princip trestání jako prostředku ultima ratio, který je v daných souvislostech mimořádně důležitý. Autorka mimo jiné zdařile charakterizuje starší právní úpravu (tr.zákon z roku 1961) a identifikuje její nedostatky. Za velmi chvalitebný považuji fakt, že autorka probírá skutkové podstaty relevantních trestných činů vždy jen se zřetelem k domácímu násilí (jeho dílčím formám) a nedochází k „odbíhání od tématu“ (běžný nedostatek studentských prací). Na str. 43 autorka výtečně analyzuje diskusi předcházející zavedení trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí v nyní platné podobě. Tato a mnohé další pasáže svědčí o výtečném analyticko- logickém myšlení autorky.

Je třeba vyzdvihnout, že autorka takřka nikdy nepostupuje jen kompilačně-popisně, jak je u studentských prací běžným zvykem. Naopak se sama vždy nad jednotlivými problémy zamýšlí poté, co konfrontovala názory zaznamenané v právní nauce a judikatuře. Navzdory relativní šíři tématu působí práce dojmem homogenního celku.

Autorka metodologicky správně pracuje s poznámkovým aparátem a citacemi (včetně citací právních předpisů). Bez závažných chyb jsou zařazeny i prameny, které autorka získala ze sítě internet. Velmi dobře nakládá s prameny, jako jsou nejrůznější metodologická doporučení, směrnice, stanoviska ústředních orgánů veřejné moci, mezinárodních i nestátních organizací. Kombinuje zdařile poznatky z judikatury, komentářové literatury a dalších syntetických prací, dokáže vést podrobnou polemiku s konkrétními rozsudky trestních soudů. Je s to identifikovat nejdůležitější, resp. podstatné závěry judikatury Nejvyššího soudu. Obsáhlý seznam použité literatury, právních předpisů a dalších pramenů je členěn dostatečně přehledně. Práce cizojazyčné až na jedinou výjimku takřka absentují, což je však kompenzováno širokou pramennou základnou v češtině, z níž autorka čerpala poznatky o zahraničních právních úpravách, resp. se zprostředkovaně seznámila s pojmoslovím a základními trendy odborného diskurzu.

Připomínky nelze mít ani k formální úpravě diplomové práce; text je doplněn několika grafy a tabulkami. Jazyková a stylistická úroveň je vysoká, až na ojedinělé mluvnické či ortografické nedostatky (spíše tiskové chyby). Diplomanika není první ani jediná, kdo zřejmě omylem považuje brněnského doc. P. Vantucha za manžela pražské dr. M. Vanduchové (diplomanika sverepě užívá tvaru příjmení „Vandtuch“).

4. Případné další vyjádření k práci: Autorka k diplomové práci přistoupila s nelíčeným zájmem a seriosní důkladností. Jde o nadprůměrnou diplomovou práci inteligentní a vzdělané autorky, schopné zrale právnicky argumentovat. Práce vykazuje vysokou stylistickou úroveň a všeobecný rozhled v oblasti práva a společenských věd.

5. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě: Dovolím si polemizovat s názorem autorky, pokud jde o kriminalizaci dalších forem tzv. stalkingu. Autorka navrhuje, aby byl vypuštěn dovětek v ustanovení § 354 odst. 1 tr. zákoníku, vyžadující, aby jednání pachatele bylo způsobilé vzbudit důvodnou obavu o život nebo zdraví. Je třeba si uvědomit, že trestní právo postihuje toliko nejzávažnější formy uvedeného sociálně negativního jevu. Dále si nejsem jist, zda je správné zatížit zdravotníky oznamovací povinností o trestném činu týrání osoby žijící ve

společném obydlí (§ 199 TZ) Taková úprava by mohla mít za následek, že týrané osoby budou váhat, zda se nechají vůbec lékařsky ošetřit. Navrhuji, aby diplomantka při ústní obhajobě shrnula své názory ohledně dispozičního práva poškozeného dle § 163 až 163a tr. řádu ve vztahu k fenoménu domácího násilí.

6. Doporučení / nedoporučení práce k obhajobě. Doporučuji k obhajobě.

7. Navržený klasifikační stupeň: 1 (výborně)

V Praze dne 4. června 2013

JUDr. Jaromír Hořák, Ph.D.
vedoucí diplomové práce